

ПОЛ ВЕРЛЕН

ПОЕЗИЯ

Превод: Кирил Кадийски

chitanka.info

КИРИЛ КАДИЙСКИ ПЕЙЗАЖЪТ НА ДУШАТА

Пол Верлен има два Живота.

Едната биография са неговите стихове, а другата доизмислят и записват старателни литератори.

Няма нищо общо между самотника с най-нежните стихове във френската поезия и бокхема, заобиколен от подражатели и пиячи на абсент. Но още по-странно е, че тия двама Верленовци живеят неразделно. Единият — набит, с лъскав неправилен череп, с четинеста къса брада и палени от алкохола очи, готов да се нахвърли с тежките си юмруци върху своите опоненти на масата — потъва след полунощ в мрачините на парижките квартали. За да изплува в светлината на някой залитнал фенер — внезапно, като болезнен спомен — лицето на другия, тъжен и замислен, шепнещ тихи като дъждовен ромон стихове.

В творчеството на Верлен не отеква нито едно събитие. А той е бунтар, участник в Комуната. Неговата работа в отдела по печата е по-скоро символична, но важно е силното му желание да се разграничи — на коя страна е в двубоя.

Животът със своята безцеремонност и буржоазна бруталност, с лицемерието и фалша в отношенията между хората не лъже да бъде друг в съзнанието на чувствения поет, освен нерадостен.

Син на заможни родители (баша му е рано починал полковник), Верлен прекарва щастливо детство — постоянно пред очите на грижовната си майка и добрите близки.

Докато следва право, чистият юноша намира разюздани приятели. Одимени кръчмички, литературни спорове, не само ирония, но и ругатни по адрес на благообразните еснафи — водовъртежът повлича към дъното поета със слабите ръце.

Още в колежа Верлен е написал първата си книга „Сатурнически стихотворения“, 1866 г. Привърженик е на парнасистите — идеален език, филигранни строфи, прецизен контур на сцените. Но и в тия стихотворения поетът е обграден от една действителност, която

съществува само в душата му. „Душата ти — един избран пейзаж“ — ще напише скоро поетът и ще разберем, че това е бягство, но не от живота въобще, а от грубостта в него, от порочността му, от egoизма. Бягство — накъде?

Поетът знае: човешкият живот е непрекъснато решаване на проблеми. Творецът обаче трябва да се занимава с проблемите на духа. На битието, а не на бита. Най-малко пък — което за жалост е също срещано — да се използва изкуството за разрешаване на житейските колизии. Единственият опит на Верлен да се примери с живота завършва катастрофално.

Наистина — колко е хубаво след абсента и скандалите на дългите бохемски нощи да посрещнеш деня загледан в издигащото се над полето слънце. Дими мъгла, студената роса охлажда челото ти и разведрява мислите, чучулигите се къпят в първите лъчи и гласовете им звънят. Цялата природа ликува. Защото ти си млад, ти си влюбен истински за първи път и очакваш срещу тебе да изплува твоето видение.

Заслепен от красотата на шестнадесетгодишната Матилда Моте, той иска да бъде по-близо до нея и като всеки влюбен покорно я следва. Утре, когато се оженят, тя ще използва това срещу него. Но днес всяко негово писмо е в стихове.

И Верлен ще преboleдува тази сладка илюзия — любовта.

Поетът се мъчи да се разбира с жена си, но неразбран от нея, вижда, че е сам на тоя свят. По това време в Париж се появява Артур Рембо и окончателно откъсва Верлен от семейството му.

Започват скитничествата им по пътищата на Белгия и Англия. Вратите на странноприемниците и канторите са широко отворени за двамата чудаци. Най-после те са „свободни“. Оттогава са прекрасните импресионистични пейзажи на Верлен. Всичко в тях е само загатнато, прелива — сякаш видяно през тесния прозорец на третокласния вагон. Поредното доказателство, че като всички големи неща и талантът може би е твърде просто явление: стремеж — и най-вече възможност! — всичко (все едно дали е познато, използвано или не) да се поднесе по един нехарактерен за житейското мислене начин, с изказ, колкото се може по-различен от тоя на другите творци.

Стеван Цвайг смята, че Верлен не е от ония поети, които се стремят да съчетаят себе си, цялата си същност с огромната вселена. И

той е прав, но може би — както е при всички категорични твърдения — само частично. Има ли големи идеи в творчеството на Верлен? На пръв поглед — не! Какво голямо ни казва той? Тук вече отговорът не може да бъде еднозначен. Пол Верлен пише непретенциозни, най-общо казано, стихотворения, песни; дори озаглавява една от стихосбирките си „Песни без думи“. Това не е само желание да шокира. В стремежа да бъде непосредствен, да бъде естествен, той стига дотам, че би бил щастлив, ако може да изтананика тия стихотворения, да мине дори без основното градиво на словесното изкуство — думите. И в този смисъл ние не бихме могли да търсим някакви големи философски обобщения в неговата поезия.

Но да оставим обобщенията на философите и мислителите. А при поета да се вгледаме в душевните му трепети, да познаем радостта от конкретното преживяване, от съпричастието. Преживяването, когато е истинско и искрено споделено, също може да бъде носител на големи истини. Дори на велики истини. И по един опосредстван начин те да станат изразители на задълбоченото мислене, без нарочен стремеж към него. Философската поезия не винаги и не само е тази поезия, която борави с философските понятия. Понякога те служат, само за да се имитира нещо, което е плод на преднамереност.

И все пак какви са истините у Верлен? Уви, те не се поддават на точно определение, защото самата му поезия е неопределенна, смътна, преливаща, неуловима. А и би било прекалено да изискваме от поета някакъв постулат. Едно обаче не може да му се отрече — търсенето на истината. За поета дори не е важно толкова да намери, колкото — да търси. Намери ли и задоволи ли се с намереното — поетът е вече свършен!

У Верлен ние можем да открием и философия, макар поднесена дискретно, и песенно-шансонното начало, и резигнация, и надежда, и нравствен максимализъм, и социален патос — всичко, което го прави многолик и силен. Слаб човек, Верлен е силна личност — при целия парадокс на твърдението. Една противоречива, раздвоена душа (без това да отслабва творческата личност, защото в литературата не единството и монолитността водят до силата), дух, който се мята от крайност в крайност. И ще е наивно да смятаме, че интересът към Верлен и поетите от неговия тип ще бъде постоянен. Безспорно е, че във времето на силни социални сблъсъци и колективни чувства се

търсят по-директни и по-категорични изяви. Но връщането към Верлен и неговите събрата, за които той така съпричастно пише в прочутата си книга „Прокълнати поети“ е неизбежно. Защото проблемите, до които се докосват те — трепетите на душата, терзанията между идеала и грубата действителност, раздвоението между полета на мечтата и живота с неговите скованы норми — това са вечни проблеми и не могат да не вълнуват едно поколение на даден етап от неговото съзряване; защото човек съзрява цял живот.

Една нормативна естетика, когато всичко бе шаблонизирано до краен предел, когато всичко неповторимо се преследваше като индивидуализъм, а всяко човешко чувство се смяташе за плод на резигнация, се мъчеше да докаже — не, по-скоро да наложи фалшивата истина, че прокълнатите поети обръщали гръб на действителността, че се затваряли в своя тесен болезнен свят. В интерес на истината обаче и погледната от една безпристрастна дистанция, трябва да кажем, че тези поети са и доста социални, и дори политични. Във всеки случай много повече от ония, за които се е смятало, че отговарят на повеите на конкретното време. Защото значение има само онова, което остава като голяма литература — извън злобата на деня, извън всички ония прояви, които се нравят или не на съвременниците, в повечето случаи доказвали, че не са в състояние да дадат една истинска оценка.

И ако сега има интерес към Верлен и към поетите от неговата тоналност, той се дължи на тяхната неопетнена душевност (какво, че в живота си те може би не са били дотам чисти и всеотдайни, както би искал да ги види един пуритански морал); в изкуството си те са успели да се запазят безукорно чисти и честни и това е голямото, което привлича всяко ново поколение.

Човек постоянно си задава въпроси за нещата от света и за тревожещия го свят на душата. И си отговаря както може. От поета обаче искат да отговаря на чуждите въпроси. А на него кой да му отговори? Тишината? Или гласът от безкрайната тишина? Който е чул този глас, е разbral истината за нещата. И ще я каже. Но ще го разберат ли? Може ли нещо категорично да каже музиката?

Всеки поет има най-често едно стихотворение, което става синоним на неговото име. Поредно потвърждение може би, че не количеството е важно за утрешната слава, а сътворяването на това

неповторимо твоето стихотворение. Само посредствените могат да се утешават, че то ще дойде след многократни опити. В изкуството количеството никога не прераства в качество. „Есенна песен“ е стихотворението, което най-тясно свързваме с името на Пол Верлен. Възприето буквально, в неговия първи план, днес, когато нашите изисквания към поезията са толкова високи и понякога капризни, бихме могли да кажем дори, че това вече не е поезия. Но не го правим. Защото тук не толкова смисълът ни вълнува, колкото онази богата оркестрация на стиха, съвършенството и лаконичната завършеност на строфата.

*Виола със стон
под гол небосклон
през октомври ридае
и вяла печал
невидим кинжал
в гръдта е...*

Трябва ли да се упреквам тогава, че съм заменил цигулките с виола, есента — с октомври, след като тези ол-ом-ал-лон-он с врязващите се ре-ри-ръ предават цялата прелест и неповторимост на оригинала. Нека го чуем само:

*Les sanglots longs
Des violons
De l'automne
Blessent mon coeur
D'une langueur
Monotone...*

Знаменито е и стихотворението на Верлен „Поетическо изкуство“ — с идеята за новата поезия; окончателното скъсване с парнасистите, отказване от каноните на формата — „De la musique

avant toute chose“, нюанси, а не копиране, никаква риторика. С други думи — всичко индивидуално, неповторимо.

По-късно обаче поетът ще стигне до покъртителни откровения, които ще събудят недоумение и у най-разкрепостените умове. Вярно е, че какъвто и да е един „лирически герой“, той ще мисли и постъпва, малко или много, като автора, ще има неговите добродетели, ще страда от неговите недостатъци. Тогава защо да се крием зад гърба му? Творецът е този, който интересува читателите; в пукнатините на неговата съдба надникват те, за да открият отговори за своите надежди и съмнения. Който се преструва в поезията, сигурно не е разbral, че читателят, още повече утрешният, не може да бъде измамен. Обреченият на поезията не си прави илюзии: душата му е стая без пердeta. Но има кътчета, където не бива да прониква чуждо око. Верлен прави тъкмо обратното — повдига завивките си и кара читателя да зanича под леглото му...

Болезнените му отношения с Рембо един прекрасен ден се изострят дотам, че след поредното жестоко скарване Верлен стреля срещу приятеля си и го ранява... В затвора той се обръща към религията. Но можем да си представим, след всичко казано, каква религия е това. Той шепне молитви пред своя Бог. Всеки поет има нужда от свой Бог.

И наистина — би било прекалено да търсим в религиозните стихотворения на Верлен (а и само за него ли може да се отнесе това) една ортодоксална вяра, едно чисто християнско смирение. Всяка доктрина може да се ползва от плодовете на литературата (и на изкуството изобщо) — католицизмът го е правил и го прави доста успешно, — но тя не бива да изисква от творците пряко служене, защото това ще отблъсне даровитите и ще даде простор за изява на посредствените, които под прикритието на преданост и загриженост за идеята ще паразитират върху гърба и на идеята, и на изкуството. Ако стихотворенията на Верлен от този период продължават и днес да ни вълнуват, то е защото всичко в тях е изпълнено с човешко покаяние, защото това е смирението на клетника, изпил до дъно горчивата чаша на живота, без да подозира, че същият този живот ще му поднесе още такива чаши. Верлен е паднал толкова ниско, че стремежът му към пречистване не може да не вълнува; решимостта на поета в един убийствен век (всъщност кой век не е убийствен за твореца, решил в

гордостта си да хвърли предизвикателството срещу Бога и силните на деня), мъчителните му усилия да остане човек, със светли помисли, с надежди, да се съпротивлява и да иска да му вярват; ето това е, което ще бъде винаги актуално. Вярата на каещия се е много по-достоверна от вярата на непогрешимия! А Верлен има да изкупва много вини.

Междувременно броят на Верленовите читатели и епигони расте. Но като всеки истински творец Верлен е самoten. Защото литературните школи и направления са за посредствените, които се заблуждават, че може да се влезе в литературата покрай другите. Славата, дълго кръжила над него, през 1894 г. прави своя последен кръг — Верлен е обявен за „Принц на поетите“. Но този трон се вити над развалини. А и самият той отдавна е направил своето.

За първи път съдбата се оказва благосклонна към Верлен: не отнема живота му, докато не се е уверила, че Поетът е вече мъртъв. А може би Поетът само е минал през този несъвършен човек, разбил е живота му и го е изоставил, за да продължи нататък, към други съдби и времена.

ИЗ „САТУРНИЧЕСКИ СТИХОТВОРЕНИЯ“

ПРИМИРЕНИЕ

*През детството сънувах Кохинор,
разкош персийски, пищни папски зали,
Сарданапали, Хелиогабали!*

*Под златен свод лежах с премрежен взор,
с ухания и музика ленива
харемът — рай наяве! — ме опива.*

*Сърцето пак пламти, но с тиха жар:
разбрах, в живота правила си има
и лудостта е вече немислима...
И все пак не успях да стана стар!*

*Не търся във възвишеното чар
и баста на преструките и грима!
Не мога да търпя неточна рима,
красавица и пресметлив другар.*

NEVERMORE

*O, спомен, спомен, пак ли ме преследваши? Есен.
Лъчите стинат и под купола небесен
лети самотен дрозд, а из леса понесен
ветрецът листите отвява с жална песен.*

*Вървяхме двама — то бе дивен сън почти! —
с коси развени и отнесени мечти,
и най-внезапно чух гласът ѝ да звънти:
„Най-хубавия ден не си ли спомняш ти?“*

*О, този ангелски, неземно-сладък глас,
като че сребърна камбанка звън разлива...
И бялата ръка целунах нежно аз.*

*Aх, колко дъхави са първите цветя
и колко трели — щом с усмивка боязлива
за своито първо „да“ отвори устни тя.*

СЛЕД ТРИ ГОДИНИ

*Вратата скръцва и прекрачвам тоя праг,
и ето ме в света на старата градина:
възлиза слънцето във висината синя
и с влажни искри пак обсипва всеки злак.*

*Промяна няма. Виж, тунелът тъне в мрак
под дивата лоза... Столове от върбина.
И трепетликата пак страда без причина,
и сълзи сребърни фонтанът рони пак.*

*Потръпват розите наоколо от хлад
и носи се ветрец над лилиите горди,
и чучулигите разливат пак акорди.*

*А статуята на самотната Веледа
стърчи и гипсът ѝ се лющи като град
в тревата — сред дъха на резедата бледа.*

ЖЕЛАНИЕ

*О, първите жени! Любовните тегла!
Цъфтяща плът, лазур в очите, къдри — злато
и онзи изблик плах на чувство непознато,
на ласки, сред дъха на младите тела!*

*Далече са, уви, далече пиршествата
невинни! Пролетта на жалбите крила
размаха и се скри сред черната мъгла
на моята печал, погнуса и отврат!*

*И ето, сам съм днес, без капка вяра в мен,
посърнал, блед и сам, от старец по-студен,
като сираќ, лишен и от сестра любима...*

*О ти, жена с очи, в които се чете
любов, ти, мургава и мъдра, несмутима,
ела и целуни ме — сякаш съм дете!*

МОЯТ СЪКРОВЕН СЪН

*Замайващ странен сън сънувам често аз:
обичам и с любов на мен ми се отвръща,
различна винаги и пак една и съща,
обича ме жена и вярва в мойта страст.*

*А щом ми вярва тя, — уви! — над мене власт,
над моето сърце тя има — власт могъща!
И с бликнали сълзи в прохлада тя превръща
потта по челото ми, бледо от екстаз.*

*Дали е руса тя, или пък кестенява —
не знам! А името? Как сладостно звучи,
подобно имена, потънали в забрава.*

*Очи на статуя са нейните очи
и отглас тих гласът ѝ в тъмното не е ли —
на скъпи гласове, отдавна занемели?...*

СТРАХ

*Природо, Всичко в тебе гнети: и тая зряла
златиста шир, и здрачът, започнал да звъни
от хлопки, и зората на хубавите дни,
и слънчевата слава, тържествено умряла.*

*Да не ценеш изкуство — о, смях! — ни мисли, ни
Човек, ни храм античен, ни свята катедрала,
високо — в свода празен — духа си завъртяла;
с едно око да гледаш и радост, и злини...*

*Не вярвам вече в Бога, ни в мъдростта човешка —
отрекох ги, забравих; а леката насмешка
и Любовта — не ми се и мисли днес за тях.*

*Люлян от всеки прилив и отлив — както брига,
безсен да живее, смъртта презрят от страх,
за гибелната драма платна духът ми вдига...*

СКИЦА ОТ ПАРИЖ

*Луната обкова стените с ламарина
от цинк студен,
над стръмните стрехи димът от два комина —
огромно римско пет — зачеркна този ден.*

*Летеше вятърът и плачеше далече
като фагот,
гласът на котарак премръзнал се провлече
и бързо стихна под изцъкления свод.*

*Аз вървях вглъбен — о, сън, невероятен! —
към Саламин,
С мен бяха Фидий и божественият Платон...
И минаха край нас фенери с пламък син.*

МОРСКО

*Океанът суроово
се надига, луна —
кървав поглед, вълна
се надига отново*

*и дордето реве,
блъсва мълния дива
и небето пробива,
и пропуква надве,*

*и вълна — също дръзка —
в конвулсивния бяг
към скалистия бряг
иде, връща се, блъска*

*и зловещо лъжи
и в самата вселена
като птица ранена
ураганът пищи.*

ВИДЕНИЕ В НОЩТА

*Нощта. Дъждът. И свод оловноблед, разкъсан
от кули и зъбци, които в здрава късен
виши готичен град и чезне сред мъгла.
Поле. Бесилка. И съсухрени тела
танцуват жига сред изцъклен мрак, дълбани
от клюновете на рояка стръвни врани,
додето им гризат петите вълци зли.
А тръни щръкнали и див чимшир с бодли
люлеят ужаса на своите голи клони
сред хаоса саждив от мрачни небосклони.
И трима клетници с окови — под конвой,
безкръвни, боси сред плющащия порой,
забучил щикове в подскачащата брана
от саби вдигнати и святкащи в закана.*

ГРОТЕСКИ

*Не катъри — яхват си краката,
златен поглед имат — не пари
и по пътищата на съдбата
скитат парцаливи и добри.*

*Умният ги пъди със съвети,
глупавият гледа ги със страх,
мръщят се девиците предвзети
и децата плезят се след тях,*

*че с противен, смешен, страшен вид е
всеки — и безщумно, и за миг
те пред нас изникват в мрачините
като сън кошмарен на болник;*

*и в ръце с раздрънкани китари
те размахват волно пръст корав,
гъгнат песните си странни, стари —
целите носталгия и гняв.*

*И през смях и сълзи безсърдечно
ни досаждат — дълго, с часове! —
с любовта към всичко вековечно,
древни мъртвци и богове...*

*Но вървете, скитници презрени,
прокълнати, вечно сред позор,
покрай бездни, брегове студени,
под небесния невиждащ взор.*

*Свързаха се хора и природа,
за да ви накажат пак с тегла*

*за това, че — горди и в несгода! —
тръгнали сте с вдигнати чела.*

*Хулят ви — човек докрай ще губи,
щом живее с пламенни мечти;
кой в света от ударите груби
вашите чела ще защити?*

*Юли ви гори и януари
чак до костите ви ледени,
тръните бодат телата стари,
треската облива ви с вълни.*

*Гонят ви и всички ви проклинат,
и смъртта щом дойде някой ден —
вълците с погнуса ще отминат
край трупа ви сгърчен и студен.*

ЗАЛЕЗИ

*Посърнала, зората
безкрайните поля
на залеза с тъгата
зала.*

*На залеза тъгата
в гръдта ще подлоня,
ще доведе така тя
съня*

*И сънищата странни
вървят като слънца
сред пясъчни поляни,
с лица
на призраци приспани —
повел ги е на път
към пясъчни поляни
сънят.*

ЗДРАЧЪТ НА ТАЙНСТВЕНАТА ВЕЧЕР

*И Споменът със Здрава всекидневен
трепти на пламналия кръгозор
на Вечната Надежда, който гневен
расте — ограда на потаен двор,
където зараднели за простор
лалета, крин, лютичета и невен
решетките обвиват с вид плачевен
сред парите на мрачния затвор
и с дъх тлетворен В своя чер позор —
лалета, крин, лютичета и невен —
размътват моя разум, чувства, взор,
че слива се — безсилен за отпор —
и Споменът със Здрава всекидневен.*

САНТИМЕНТАЛНА РАЗХОДКА

*Лъчите си Запад изстреля в прослава
и лилии вятърът тих полюлява,
и те сред тръстиките бледи от скръб
изтляват над гладката езерна глъб.
Сам с мойта печал аз вървях край водата,
вървях под върбите и в миг от мъглата
видение бяло изплува пред мен,
dochух го да стене с гласа примирен
на дивите патици — с колко уплаха
в мъглата студена за път се зовяха
сред тия Върби, дето с мойта печал
вървях край водата; а мракът воал
простря и лъчите умряха сред слава;
ветрецът пак водната шир полюлява
и бледите лилии, в своята скръб
изтлели над гладката езерна глъб.*

ЕСЕННА ПЕСЕН

*Виола със стон
под гол небосклон
през октомври ридае
и вяла печал
невидим кинжал
в гръдта е.*

*И блед, като в сън
чул тежкия звън
на часовника в здравча,
за всичко сега
си спомням с тъга
и плача.*

*Къде съм дошъл...
А вятърът зъл
като лист по земята
и мен в тоя свят
напред и назад
подмята.*

ЧАС ЗА СРЕЩА

*Блести в мъгла бакърната луна.
Танцуват пари, жаба се развива —
пробягват тръпки в мократа тръстика
и пак поляга плътна тишина.*

*Затварят лилиите хладни чаши,
тополите се движат под конвой
и нейде в тъмното се губи той.
Светулките сноват — какво ги плаши?*

*Събуждат се и совите — без мощ
политат и се блъскат в тъмнините...
Блещукат плахо в свода чер звездите.
Изплува бялата Венера. Нощ.*

СЛАВЕЯТ

*Подобно птици, пуснати от плен,
с крила се бият спомените в мен
и бият листите, които рони
сърцето ми, простряло голи клони
над здрачните води на Горестта,
ромонещи в печална самота;
те бият се, а после злата песен —
като на вятър, из леса понесен —
полека стихва в клоните и в мен;
не се дочува нищо тук, освен
едно — гласа на милата Раздяла,
освен гласа — о, как е отмаяла! —
на птицата на Първата Любов:
тя както някога ми праща зов;
и в зрака скръбен на лъчите лунни
печална, блъскава нощта на юни
се възкарява над земята пак,
натегнала от тишина и мрак,
и милвани — ветрецът син това е! —
дървото тръпне, птицата ридae.*

ГОСПОДИН ПРЮДОМ

*Как важен е: баща на толкова фамилия!
В яката до уши затънал е почти,
унесен, вижда той как чехълът цъфти
с помпон — разкошен цвят — и тъй се радва, милия!*

*Защо са му звезди и цялата идilia
с полянки сенчести и горски самоти,
със славей в клоните, с надежди и мечти?
Той вижда щерка си как най-добре сгодили я:*

*за господин Машен, красавец кръголик,
с коремче вече, мъж на място, ботаник,
не чорлав стихоплет от гладната бохема —*

*ленивци, скитници, които в тоя свят
го плашат повече от вечната му хрема...
И чехълът цъфти с помпон — разкошен цвят!*

СЕРЕНАДА

*Като гласа зловещ на стар мъртвец, запял
в дълбоката си яма,
любима, чуй гласа на моята печал —
кресливата измама.*

*Слуха си напрегни и разтвори гръдта
за моята мандолина:
за тебе ще звучи — за тебе! — песента
жестока и невинна.*

*Ще славя блясъка от злато и ахат
на чистите зеници,
и Лета на гръдта и Стикс — катран разлят —
на твоите къдици.*

*Като гласа зловещ на стар мъртвец, запял
в дълбоката си яма,
любима, чуй гласа на моята печал —
кресливата измама.*

*Ще словославя аз — най-дивна в той свят! —
плътта благословена,
от чийто сладък дъх ми се завива свят
и губя сън, и стена.*

*А най-накрая и целувката ти зла,
на устните пожара,
и твоя вид щастлив от моите тегла,
мой Ангел и Поквара.*

*Слуха си напрегни и разтвори гръдта
за моята мандолина:*

*за тебе ще звучи — за тебе! — песента
жестока и невинна.*

ЕПИЛОГ

*Студено слънце грее в небето разводнено.
От вята на обвяни, пламтят като зора
обречените рози и гаснат постепенно.
И въздухът е хладен — целувка на сестра.*

*Природата за дълго ще слезе днес от трона.
На устните ѝ тъжни усмивка затрептя:
през жълтите простори — към всичко благосклонна
при хората метежни и грешни иде тя.*

*И с плаща си, извезан със синя звездна свила,
челата ни избърска от стинещата пот.
Душата ѝ безсмъртна и вечната ѝ сила
в сърцата беззащитни ще влеят пак живот.*

*Прохладата, успяла листата да разклати,
просторът, в който гаснат и песни, и лъчи,
и всичко — волни птици и облаци крилати, —
и всичко ти нашеява: — Вгълби се. Замълчи!*

ИЗ „ГАЛАНТНИ ПРАЗНИЦИ“

ЛУННА СВЕТЛИНА

*Душата ти — един избран пейзаж,
където всички в луди бергамаски^[1]
летят, бушуват — маскарад блестящ,
но тъжни са под пищните си маски.*

*Възпяват с вечно модната тъга
страстта, живота хубав и мечтите.
Не вярват в щастието и сега —
и песента им слива се с лъчите,*

*с лъчите на печалната луна,
тъй че замират в парка глъч и трели
и водоскоцът плаче в тишина.
О, тъжен плач сред статуите бели.*

[1] Бергамаска — танц, по името на италианския град Бергам.
Б.пр. ↑

НА РАЗХОДКА

*И сводът блед, и рехавите клони
усмиват се на наште облекла —
с небрежните копринени крила,
с буфаниите по-леки от балони.*

*Ветрец набръчква хладната река
и грее слънцето с последни сили,
щом всички сенки са се просветлили
и се препъват в нашите крака.*

*Лъстци отбрани и кокетни дами,
сърца отдали само на страстта,
за чувства бъбрам с чувствени уста
и всеки ловко дамата си мами.*

*Понякога — о, тъжен миг е то —
ни удрят и плесница, но веднага
ръката за целувка се предлага
с един небрежен жест и тъй като*

*това все пак е страшно наказание
и в погледа досада се чете,
пак вярваме на устните — че те
в усмивката си крият обещание.*

СРЕД ПРИРОДАТА

— Маркиз, виж с нашия Абат,
перуката си оправи, но...

— О Камарго, пред твоя врат
какво е кипърското вино?

— Ти, моя страсть... Ми, сол, фа, ла...
Абатът — разкопчал сутана.

— О дами, тук да си остана,
ако звезди не ви сваля...

— Бих станал кученце, да-да!

— В прегръдка всеки да се справи
с пастирката си... Господа?

— До, сол, ми... — Хей, луна, наздраве!

РАКОВИННИТЕ

*Всички раковини
имаха си своя красота
в пещерата, дето приюти ни.*

*Пурпурни едни — като кръвта
на сърцето, с плащ намятаща душите,
щом избухна аз, щом кипне в теб страсти.*

*Друга — сякаш немощ пак души те,
пребледняла, тръпнеша от яд,
че лichi mi присмехът в очите.*

*Тази — с чара всепризнат
на ухото ти, а пък оная —
сякаш твоят розов, къс и плътен врат;*

но една от тях веднага ме замая.

МАРИОНЕТКИ

*Скарамуш и Пулчинела —
сенки В лунните лъчи
на рисунка почернела.*

*Учен доктор от Болоня
сбира билки и мълчи,
а пък дъщеря му оня*

*млад испанец ли да чака?
Скришом шмугва се назад
полугола през габрака:*

*търси своя мил пират,
чийто край печален слабей
В мрака с цяло гърло слави.*

ФАВНЪТ

*Стар фавън, глинено-червен,
се смее сред една морава:
говори ни с уста лукава
за низ, от мигове скрепен.*

*Низ, който тъй ни уморява,
теб — скитница и скитник — мен,
повлякъл ни към онзи ден
на тамбурини и забрава.*

КОЛОМБИНА

*Кой, Леандър? Xa!
Бърз като бълха
в мрака
скача Пиеро,
а Касандра про-
плака;*

*прави хитрини
Арлекин и ни
стряска
с луд костюм, с капот,
с блеснал поглед под
маска;*

*до, ми, сол, до, ре —
тоя свят добре
ней,
танци, глъц, ама
малката нима
зле е,*

*с поглед извратен —
сякаш с взор зелен
котка —
смайва всеки чужд:
„Лапи долу!“ — уж
кротка,*

*всички заслепи,
следват я — тълпи
звездни,
тоя път къде*

*ще ги изведе —
в бездни?*

*С карамфил, или
врътнала поли
леки
чупи гъвкав кръст
и върти на пръст
всеки...*

САНТИМЕНТАЛНА БЕСЕДА

*Сред стар вековен парк — и гол, и заледен —
два призрака в нощта изникнаха пред мен.*

*Очите — мъртви, устните им — сухи,
и с мъка се долавят думи глухи.*

*Сред стар вековен парк — и гол, и заледен —
зовяха миналото сенките пред мен.*

*— Не си ли спомняш нашта страст тогава?
— Защо, нима това си заслужава?*

*— Не виждаш ли душата ми насън поне,
сърцето тръпне ли от моито име? — Не.*

*— Ах! Тия дни на щастие безмерно,
до кръв притискахме уста! — Наверно.*

*— Как чист бе сводът син. Надеждата — и тя.
— Но тя към черен свод, ранена, полетя.*

*Тъй те потънаха в тревата суха
и само мракът чу речта им глуха.*

ИЗ „ДОБРАТА ПЕСЕН“

ИЗГРЯВА СЛЪНЦЕТО...

*Изгрява слънцето и — топло — позлатява
и росните жита, и мократа морава,
и сводът тръпне — син от утринния хлад.
Безцело тръгваш пак през нивите; назад
остават и ръжта, и слогът, и лъката,
и стар тревясал път извежда край реката.
Как въздухът е свеж. В миг птица прелети
със сламка в човката и ясно виждаш ти —
по гладката вода се плъзва сянка птича.
Това е всичко.*

*Но мечтателят обича
да скита сутрин тук след своя сладък блян
за светло щастие; безгрижен и пиян
от спомена крилат за своята любима —
до вчера само сън, мечта недостижима,
бял ангел призори, запял с неземен глас;
поетът и смеха ще изтърпи от вас
за нея — Спътница, душа, която кара
душата му и днес да страда с нова вяра.*

ЩОМ ЗОРАТА ПРИИЖДА...

*Щом зората приижда, щом тя деня довежда,
щом най-после — как чаках, молих се унизен! —
ще долети отново истинската надежда,
щом ще има — как молих! — щастие и за мен,*

*глух ще стана за всяка мисъл мрачна и тежка,
глух за всички кошмари в сънищата. О, глух
и за устата, свити в иронична насмешка,
и за словата с Разум, стъпкал техния дух.*

*Стига свити юмруци! Ах, в една ли интрига —
глупава и случайна — аз съм кипял вбесен,
стига и злата памет ме озлобява, стига
сам съм търсил забрава в тоя проклет абсент!*

*Толкова малко искам — нека Душа сияйна
моята нощ бездънна да озари веднъж
с любовта — тая първа, тая безсмъртна тайна,
с нежности и усмивки — милост за всеки мъж;*

*тръгнал сам след очите с пламъчета златисти
и след дланта, в която тръпне моята длан,
бих вървял по пътеки с мъх и прохладни листи
или по път изровен, с остри тръни постлан.*

*Да прекося живота и смирен да взляза
на върха, отбелязан от самата Съдба,
без едно угрizение, завист или омраза —
ето дългът завиден в тая бодра борба!*

*И да приспя по пътя сладостната умора,
бесело ще си пея и ще твърдя до край:*

*тя ще ме слуша с радост, с нежна вяра във взора.
И не ще и потърся друг, по-прекрасен рай.*

БЯЛА, ЛУНАТА...

*Бяла, луната
лее лъчи;
междуду листата
сладко звучи
песен в покоя...*

O, мила моя!

*В езеро бяло —
с бистрата гълъб
на огледало —
черни от скръб,
тръпнат върбите...*

Час на мечтите.

*А в тъмнината
звезден покой
от небесата
слиза с безброй
цветни сияния...*

Час на признания.

ПЕЙЗАЖЪТ ЗАД СТЪКЛОТО...

*Пейзажът зад стъклото се сменя всеки миг.
Прелита равнината: жълтеещ еchemик,
лъки, стада лениви, самотна полска къща
и сред ужасен грохот в миг нещо ги поглъща,
и стълбовете падат, и жиците по тях
се сплитат като подпись, поставен със замах...
И пара, искри, мирис на въглища и чад.
И сякаш с вой се влачат чудовища отзад,
подгонени с камшици от жили и олово.
И изведенъж — протяжен и жален плач на сова.
Но все едно! Пак плава пред моите очи
видението бяло, сърцето ми хвърчи,
гласът ѝ сладък само за мене чурулика
и името ѝ звънко, прекрасно и велико —
о, стожер здрав на тоя въртящ се бясно свят —
изпълва с нежни звуци пътуващия ад!*

НАСТОЛНА ЛАМПА, ЗДРАЧ...

*Настолна лампа, здрава, в камината — дърва,
ти — кратко замечтан, с ръка подпраял глава,
в любимите очи се взираш през минута;
часът на чай горещ и книга върху скута;
ти чувстваш как расте настъпващият мрак,
в премала сладостна нощта очакваш пак —
потайна мрачна нощ с божествени наслади...
О, моята душа лети, руши препрости
и бързам аз натам — към тоя чуден ден,
все по-нетърпелив, от времето вбесен.*

ГЪЛЧАВА В КРЪЧМИТЕ...

*Гълчава в кръчмите, красавици пред входа,
и голи кестени, забили клони в свода,
и омнибус — тайфун от железа и кал —
на криви колела зловещо заиграл,
с окръглени очи — зелено и червено:
работници на път към клуба, най-смирено
димящи под носа на вечния стражар —
с лули; подгизнали стени и тротоар,
и дъжд, асфалт разбит, и ручеи по края:
това е твой, това е моят път към рая.*

И ТЪЙ — ЩЕ БЪДЕ СВЕТЪЛ ЛЕТЕН ДЕН...

*И тъй — иде бъде светъл летен ден;
огромно слънце с мен ще се опива
и ще те прави още по-красива —
в лъчите и коприната — до мен.*

*Небето като царствена палатка
на дълги сини дипли ще трепти,
докоснало челата ни почти —
тъй бледи от възторг и мъка сладка.*

*А привечер, щом всичко се смылчи,
ветрец ще милва твоите къдрици
и пак над нас — щастливи годеници —
ще се усмихват звездните очи.*

ВЪРВЯХ ПО ПЪТИЩА...

*Вървях по пътища коварни, странни
и изтощен, и заблуден.*

Посочиха ми пътя твоите длани.

*Аз виждах плаха светлинка пред мен —
безсилната надежда на зората; в мрака
от твоя взор просветна като ден.*

*Ни шум, ни стъпките в нощта на някой
ме спираха по пътя към целта,
че ти ми казваше: „Върви, не чакай!“*

*Сърцето мрачно, блъскащо в гръдта,
ридаеше по скръбните пътеки
и — дивен победител — любовта*

ни свърза в радостта навеки.

ИЗ „ПЕСНИ БЕЗ ДУМИ“

СЪРЦЕТО МИ СЪЛЗИ ЛЕЕ...

Тихо вали над града...

Артюр
Рембо

*Сърцето ми сълзи леe,
тъй както навън вали;
какво го срази, че зле е
и сълзи все леe?*

*Звъни водата дъждовна
по стрехи и по стъкла.
За тая мъка отровна —
о, песен дъждовна!*

*Това е плач без причина
в едно ранено сърце!
Измяна? Уви — проклина
света без причина!*

*О, най-ужасната мъка,
че сам не знаеш защо —
без обич и без разлъка —
топиш се от мъка!*

ЦЕЛУВАТ КРЕХКИ ПРЪСТИ КЛАВЕСИНА...

*Щастлив, досаден звук от
зевънък кшвесин.*

Петрюс
Борел

*Целуват крехки пръсти клавесина,
а той светлее в розовия здрав
и музика изящна и старинна,
по-лека от крила и от коприна,
се лута тихо, като сдържан плач,
из стаята, където Тя премина.
Каква е тая люлка, в чийто плен
забравя своите горести душата?
Какво ли искаш в тоя час от мен,
къде политна, плах играв рефрен,
за да умреш веднага до стъклата,
открехнати към парка свечерен?*

О, ТЪЖЕН, ТЪЖЕН СЪМ...

*O, тъжен, тъжен съм зарад една,
зарад една обичана жена.*

*Утеша не намерих и веднага
сърцето ми отчаяно избяга.*

*Сърцето ми... душата ми — и тя,
побягнала от нея, отлетя.*

*Утеша не намерих и веднага
сърцето ми отчаяно избяга.*

* * *

*Сърцето ми, сърцето ми тревожно
душата питаше: Нима възможно,*

*нима възможно е, нима съдба ни е
това надменно горестно изгнание?*

*И аз не знам — отвърна тя — как стана,
та двамата попаднахме в капана:*

*веднъж изгнан, до нея да си вече
и пак, и пак безкрайно надалече.*

СРЕД БЕЗКРАЙНАТА СКУКА...

*Сред безкрайната скуча
на равнината
снегът в мрачината
като пясък блещука.*

*От бакър небесата,
мрак като в бездна.
Погледна луната,
и умря, и изчезна.*

*Сякаш облаци черни —
дъбове стари
се носят сред пари
в мрачините вечерни.*

*От бакър небесата,
мрак като в бездна.
Погледна луната,
и умря, и изчезна.*

*Вълци, жално завили,
грачещи врани,
кой днес ще ви брани,
щом смъртта се захили?*

*Сред безкрайната скуча
на равнината
снегът в мрачината
като пясък блещука.*

СЕНКИТЕ НА ВЪРБИТЕ...

*Славеят, кацнал високо на някоя
клонка, се оглежда и мисли, че е
паднал в реката. Той стои на
върха
на дъба и всеки път се бои да не
се удави*

Сирано
дъо Бержерак

*Сенките на върбите в здрача сив и водата
се стапят — дим сред мъглата,
а на Върха, там горе, в истинските им клони
гугутката сълзи рони.*

*О ти, пътнико тъжен, тая гледка унила,
с душата се е сродила
и сред клоните жално плаче и в теб се вглежда
удавницата — надежда.*

БЕЛГИЙСКИ ПЕЙЗАЖИ

ВАЛКУР

*Стрехи, огради...
Дивни гнезда
с влюбени млади
на свобода.*

*Глъч сред лозята,
злак и цъфтещ;
рай под лозата
в зноя горещ.*

*Кръчмички ярки,
врява и дим,
млади кръчмарки
с чар несравним.*

*Мънички гари,
сват пъстропер —
спътници стари
на Ахасфер.*

ШАРЛЕРОА

*Дяволчета скачат
в черните треви.
Вятър пак зави —
мисли минувачът.*

*Чуваш ли! След миг
съска и овеса,
храстите с ръце са —
удрят ти плесник.*

*Изгледи зловещи
с не един коптор.
Огнен кръгозор
от пламтящи пещи.*

*Вият сто гъrla,
пушеци — къдели,
взираш се — къде ли
е Шарлероа?*

*В тая утрин бистра
сажди, дим, воня.
Кой ли зазвъня
като с тъжна систра?*

*Загрубял народ,
спуснат в адски бездни,
крясъци железни
и димяща пот.*

*Дяволчета скачат
в черните треви.*

*Вятър пак зави —
мисли минувачът.*

БРЮОКСЕЛ

*Розови и зеленикави
мяркат се къщи и рампи
в здравча на ранните лампи,
идват — и няма ги никакви.*

*Къпят се златни ниви
в тихите кърви на залеза,
птици в дървета ръждиви
с песен печална заспали са.*

*Всичко изчезва зад влака ни,
пада нощ есенно-сива
и монотонното тракане
моите скърби приспива.*

МАЛИН

*Вятърът се бис от години
с ветропоказателя ръждив —
тухленият замък с плочи сини
сред лъки просторни и градини
все тъй слуша скръбния мотив.*

*Като в драма с феерични сцени
кипнала тълпа върви, върви —
ясените с къдрави глави —
през Сахара с пасбища зелени,
Върбалащи, лайки и треви.*

*Влакове пълзят през равнината
в тишината, в зноя зажумял.
Викове и крави в самотата
дремят сладостно под небесата,
вече овехтели от печал.*

*Влакчето едва пухти под свода.
Пладне. И в уютния вагон
бъбрят хората като в салон,
съзерцават кротката природа —
старатата мечта на Фенелон.*

GREEN^[1]

*Ето цветя и плодове, листа и клонки разцъфтели,
ето и моето сърце — за тебе само то трепти.
Но не разкъсвай като плод и него с пръстите си
бели,
ще бъде сладък този дар, щом с поглед го погълнеш
ти.*

*Обсипан целия с роса, аз се завръщам от простора,
където ме пронизва хлад и челото ми посребри.
Нека в нозете ти сега полегне моята умора,
да чезне в унеса горещ — по-сладък и от сън дори.*

*Аз ще търкулна след това глава на твойта гръд
корава —
от лудите целувки тя все още нежно ще звъни —
след тази чудна буря там покоят да я отрезява
и само малко да поспя, додето си почиваш ти.*

[1] Зелено (англ.). — Б.пр. ↑

SPLEEN

*Розите — всички бяха червени,
черен бе целият гъвкав бръшлян.*

*Скъпа, от твоите дребни измени
пак съм отчаян и пак — изтерзан.*

*Бе прекалено синьо небето,
въздухът — сладък, прибоят — зелен.*

*Все се страхувам — ах, да не бе то! —
бягство жестоко ти криеш от мен.*

*И от бръшляна чувствам умора,
и от чемшира, от всички треви,*

*и от полето, и от простора,
не и от тебе, от тебе — уви!*

ИЗ „SRTREETS“^[1]

*O, улицата край реката!
Внезапно стряска те водата:
размила сажди, жълта кал,
тя зад оградата висока,
лениво, сякаш без посока,
тече през бедния квартал.
Паважът е широк; разлята,
излъхнала мъгла, реката
лежи като мъртвец студен,
а черните и жълти вили
не биха там лице измили
дори през някой слънчев ден.*

[1] Улици (англ.). — Б.пр. ↑

A POOR YOUNG SHEPHERD^[1]

*Целувката оса е,
треперя от зори,
а и в съня дори
край мене тя витае.
Целувката оса е!*

*Но пак обичам Кет —
с очите и големи,
по-тъмни от бадеми,
с лик издължен и блед.
Ах, как обичам Кет!*

*Днес Валентинов ден е!
Ах, как да ида сам
при Кет? Човек от срам
къде ли да се дене,
а Валентинов ден е!*

*Ще бъда аз сгоден
за Кеш — добре го зная!
Но как да чакам края,
да страдам всеки ден,
все още несгоден...*

*Целувката оса е,
треперя от зори,
а и в съня дори
край мене тя витае.
Целувката оса е!*

[1] Бедното пастирче (англ.). — Б.пр. ↑

ИЗ „МЪДРОСТ“

ПРЕКРАСЕН РИЦАР...

*Прекрасен рицар, спрял със спуснато забрало —
Нещастното меч забоде в мойто тяло.*

*Червен фонтан — кръвта ми заблика, запламтя
и слънцето изпи я от ярките цветя.*

*Нахлу в очите мрак, задави стон устата
и старото сърце предсмъртно се замята.*

*От своя кон се смъкна и стъпи на крака
Нещастното, после докосна ме с ръка.*

*Железен тежък пръст забило в мойта рана,
поуките си то с нетрепващ глас захвани.*

*И ето — пръстът леден, впит в моите гърди,
и чест, и всичко чисто в сърцето възроди.*

*И ето — тръпно от божествената искра,
сърцето младо е, готово пак за риска.*

*Треперя аз, замаян, невярващ и убог
като човек, на който явява му се Бог.*

*Но този рицар пак на своя кон се метна
и кимна ми с глава, с усмивка неприветна,
и викна ми (все още кънти край мен гласът):
„Внимавай! Днес ти стига — като за първи път!“*

О, ЖЕНСКИ ЧАР И СЛАБОСТ...

*О, женски чар и слабост, и тия бели длани,
които спират злото и правят добрини,
очи, които властно възпират: „Престани!“,
но не със зверски блясък, а кротки, замечтани.*

*И — майчина милувка за стонове и рани —
гласът, дори когато ни мами... Как звъни
в зори... как сладко пее по здравч... И в изпитни
как глухо глъхнат в шала устата разридан!*

*Мъже, животът долу е груб и нетърпим!
Дали далеч от ласки и схватки ще спасим
и нещо чисто — както снега по върховете,
невинно като детско сърце — о, доброта
и почит! Че тъй както сме тръгнали, кажете,
какво ли ще остане от нас — подир смъртта?*

СКЪПИТЕ РЪЦЕ...

*Скъпите ръце са пак пред мене,
мои мънички и мои бели —
след безброй убийствени раздели
и безброй забравени измени,*

*след пристанищата и страните,
след чужбина и теглата в нея
те разтварят ми — ръце на фея —
приказното царство на мечтите.*

*Две ръце — в съня и над душата,
как ли ще ѝ шепнете — кажете, —
докато със злоба гласовете
в ужас див я карат да се мята?*

*Лъже ли видението златно —
с двете ни души в едно събрани,
с майчиното кротко състрадание,
с чувството — и в нас, и необятно?*

*Скъпите терзания, ръцете,
сладка болка, блянове свещени...
О, ръце, ръце, благословени,
всепрощаващия знак сторете!*

О, БОЖЕ, ТИ...

*О, Боже, ти прониза ме с любов
и още тръпне мойта тежка рана,
о, Боже, ти прониза ме с любов.*

*О, Боже, твоят удар ме срази
и в мен все още тътне след пожара,
о, Боже, твоят удар ме срази.*

*Разбрах, о, Боже, мръсен е светът,
но в мен всели се вече твойта слава,
разбрах, о, Боже, мръсен е светът.*

*Животът ми пред теб да бъде Хляб,
душата ми хвърли ти в своито Вино,
животът ми пред теб да бъде Хляб.*

*Ето кръвта ми — капка не пролях,
ето плътта за мъки недостойна,
ето кръвта ми — капка не пролях.*

*И ето челото ми — в огън пак,
стъпало за нозете ти свещени,
и ето челото ми — в огън пак.*

*Ето ръцете ми — без труд, без плод,
за твоите въглени и фимиама,
ето ръцете ми — без труд, без плод.*

*Ето сърцето — всуе то тупти,
да чака тръните на Мъченика,
ето сърцето — всуе то тупти.*

*Ето нозете — скитници без цел,
да тичат към гласа на твойта милост,
ето нозете — скитници без цел.*

*Ето гласът ми — празен дрезгав шум,
за Покаяние — измамен укор,
ето гласът ми — празен дрезгав шум.*

*Ето очите — грешни светлини
да гаснат от молитвените сълзи,
ето очите — грешни светлини.*

*Уви, мой Боже, щедър, милостив,
без край е моята неблагодарност,
уви, мой Боже, щедър, милостив.*

*О, Боже свят, ти Бог на страшна мъст,
пред мен престъпност зее — черна бездна,
о, Боже свят, ти Бог на страшна мъст.*

*О, Боже, сеещ радости и мир
сред моите мъки, моята безпросветност,
о, Боже, сеещ радости и мир.*

*Ти знаеш всичко, всичко знаеш сам,
тъй беден съм, че повече не може,
ти знаеш всичко, всичко знаеш сам,*

каквото имам — давам ти го, Боже.

НАДЕЖДАТА БЛЕСТИ...

*Надеждата блести — златист осил в обора.
Върти се някъде оса и те е страх!
Нахълта слънцето и гледай — колко прах.
На масата опрян, сънят те пак оборва.*

*Посърнала душа, водата тук е ледна —
от кладенец. Отпий. И спи. До теб съм аз,
ще милвам твоя сън в следобедния час
и ти като дете ще се усмихваши бледна.*

*Звъни обяд. Той спи. Недейте му дотяга.
Да спи! Как стъпките — заглъхващи зад прага —
кънтят по черепа на кроткия бедняк.*

*Звъни обяд. Пак дъжд ли чука по стрехите?
Надеждата блести — мънисто в полумрак.
О, рози есенни, кога ще разцъфтите?*

ГАСПАР ХАУЗЕР ПЕЕ

Гаспар Хаузер пее:

*Аз — кроткият сирак, — богат
с очи по-сини от простора,
дойдох в града при всички хора —
видяха в мен наивник млад.*

*На двадесет, все още плах,
В гърдите с трепети неясни,
разбрах — жените са прекрасни,
но аз не съм красив за тях.*

*Не съм храбрец и в младостта —
макар без цар и без родина —
поисках В битка да загина,
но ме отблъсна и смъртта.*

*Аз нямам близък, ни другар,
защо съм се родил тогава...
О, моите мъки кой познава?
Молете се за бедния Гаспар.*

СЪН ОГРОМЕН И МРАЧЕН...

*Сън огромен и мрачен
пак над мен се сгъсти:
спи, копнеж неудачен,
спи, надежда, и ти!*

*Пада тежко крило
и очите ми скрива
за добро и за зло...
О ти, повест горчива!*

*Аз съм люлка, висяща
в мрачен склеп, и една
бяла длан ме поклаща:
тишина, тишина!*

НЕБЕ СПОКОЙНО СИНЕЕ ВЪН...

*Небе спокойно синее вън
над всяка стряха.
Дървото с клони — ей там отвън —
цял ден ми маха.*

*Звъни камбана като настън,
вечерен здрач е.
И тъжна птица като настън
в листата плаче.*

*О, Боже, Боже, добре е там —
сред мирни хора.
Долита глъчка при мен оттам —
откъм простора.*

*— Какво направи? Ти плачеш сам.
Ни капка радост.
Какво — кажи ми — направи сам
със своята младост?*

АЗ НЕ ЗНАЯ ЗАЩО...

*Аз не зная защо
моят дух уморен
с крило полудяло се носи над тихо море.
Всичко скъпо за мен
с крило — как тревожно е то! —
любовта ми покрива над вълните. Защо? Ах, защо?*

*Чайка в полет печален,
мисълта ми лети без умора,
ветровете я люшкат в простора
и мъки извилата буря притуря
на чайката в полет печален.*

*Дух, от слънце пиян,
от простор, свобода —
в безкрайя лети и инстинкът е негов водач.
И над тая вода
със залез до края разлян
в сладък сън го унася на ветреца незримата длан.*

*Често чайката кряска
и моряците тъй известяват,
сред вълните на вятъра плава
и гмурне се в миг и веднага избяга
нагоре, и тъжно закряска.*

*Аз не зная защо
моят дух уморен
с крило полудяло се носи над тихо море.
Всичко скъпо за мен
с крило — как тревожно е то!
любовта ми покрива над вълните. Защо? Ах, защо?*

РИДАЕ РОГ В ДЪБРАВАТА ПРЕД НАС...

*Ридае рог в дъбравата пред нас,
сирашката печал — би казал — страда,
залутана в дола, и без пощада
я къса Вятърът, залаял с бяс.*

*Душа на вълк се вдига с тоя глас
към слънцето, което вече пада,
и немощта — би казал — и наслада,
и болка е в догарящия час.*

*Снегът развива бинтове съдрани —
да спре кръвта на залезните раны,
но болката ще заглуши ли той?*

*Въздихва пак угасващата есен
и целият простор в скръбта унесен
замира бавно в сладостен покой.*

ГОРЕСТТА, НЕМОЩТА НА ЧОВЕШКОТО ТЯЛО...

*Горестта, немощта на човешкото тяло
ме разнежват, изпълват ме с жал и гнетят.
И чаршафите него дори го браздят
и сънят — черна мълния — сгърчва изцяло.*

*Оросено от пот, с разтреперана плът
преди треската да го свали — отмаяло
като птица, под стряхата цвъркаща вяло!
И краката, разбити от дългия път!*

*И гръдта — с два юмрука навътре прибрана!
И устата — една незавърхала рана,
и плътта му напукана — крехък съсъд!*

*И очите, нещастни след всичко видяно,
и принудени страшния край да съзрат!
Бедно тяло! Тъй слабо и тъй изтерзано!*

РЕДЕЯТ БЕЛИТЕ ОГРАДИ...

*Редят се белите огради
като талази; разлюлян
безкраен дъхав океан
с мъгица в ниските ливади.*

*Дървета, мелнични криле
потрепват в ранната омара
там, дето в буйна надпревара
се носи младо хергеле.*

*В света на селските Недели
сред росен злак и свобода
белеят тучните стада
с души като руната бели.*

*С гласа на флейта прозвъни
камбаната в селце далечно
и дълго по небето млечно
се гонят къдрави вълни.*

ТОЯ ПРАЗНИК НА ЖИТОТО...

*Тоя празник на житото, празник на хляба горещ,
мили родни места, пак ви виждам прелели от сила!
Всеки шум, всичко живо в природата ври като в пещ
и слепи светлината, и розови-сенки разстила.*

*Златна слама със съсък към гъстите клони полита
и отблясъци скачат, блещукат, трептят светлини,
труд кипи — чак додето ти виждат очите — в
полята,
Всеки миг — и загрижен, и весел — лика си мени.*

*Всичко тук се задъхва, превило е гръб
под спокойното слънце — работника тръпнещ от
радост,
който яко се труди, размахал над нивите сърп,
и налива в зърната, все още възксели, сладост.*

*Работи, старо слънце, за хляба и гъстото вино
и със земното мяко человека кърми и му дай
чаша, дето небесна забрава се смее невинно.
О, жетвари, лозари, пред вас е честитият край!*

*Че накрай, след наляното вино и хляба прибран,
плод на хорския напън, в земята открил съучастие,
Бог и жъне, и сбира, и дава ни своята дан —
Плът за Комка и Кръв за Причастие!*

ИЗ „НЯКОГА И НЕОТДАВНА“

ПИЕРО

На Леон Ваяад

*Не е той вече онзи мечтател — лунатик,
разсмивал бабите ни с песничка прекрасна;
смехът му — със свещта и той, уви, угасна
и призрак днес пристига и slab, и бледолик.*

*Той в светлината на светкавица ужасна
изскача с бяла дреха и вятър с леден вик
превръща я в саван; устата му безгласна
тъй зее, сякаш червей гризе го в този миг.*

*Крила на сова са безшумните ръкави,
сигнали праща той в пространството — с надежда,
но отговор не идва, ни никакъв въпрос.*

*През дупките-очи жълт фосфор се процежда
и по-кошмарно и по- зло брашното прави
лицето му безкръвно на смъртник с остър нос.*

ПИЕРО ВАРИАНТ

*Не е той старият мечтател-лунатик,
разсмивал бабите ни в шемета на бала,
смехът му мъртъв е, свещтта му — догоряла
и призракът му днес ни страска, бледолик.*

*Една светкавица: и виждаме за миг
как къса вятърът наметката му бяла
като саван; уста раззинал — сякаш цяла
гмеж червеи гризе го и надал е вик.*

*С безшумните криле на нощна птица той
разпръска трепет бял и пляска с тях и удря,
но никакъв ответ в дълбокия покой.*

*Две дупки с фосфор в тях са кухите очи
и на лицето му — от пластовете пудра
безкръвно, стряскащо — мъртвешки нос стърчи!*

ПОЕТИЧЕСКО ИЗКУСТВО

*Във всичко — музиката само!
И тъй, да полети стихът,
от тръпки да е той, без плът,
без нищо тежко и голямо.*

*Небрежност, грешки на места,
нима това ще те смущава —
преливат в песента мъглява
Неясното и Точността.*

*Това е маранята лете,
това е поглед през воал,
това е сводът посинял
със звезден хаос в студовете!...*

*Нюансът, а не тонът строг,
а не Цветът — о, не! — тогава
Нюанс, че само той сродява
мечта с мечта и флейта с рог.*

*Далече от Смеха нечестен,
от Остротите се пази —
дори Лазурът е в сълзи
от кухня, дъхаща на чесън.*

*Извий на Патоса врата!
И бди, със страст неуморима
наливай ум на всяка Рима —
на място да стои в реда.*

*Кой знае техните провали?
Луд негър или глух хлапак*

*ей тая брошка за петак
с измамен звън са изковали?*

*О, музиката — пак, безспир!
Че стиховете са крилата,
с които носи се душата
към друга обич, друг всемир.*

*Стихът ти в непозната местност
да скита с вятъра зелен —
над ръж и мента — ден след ден...
А всичко друго е словесност.*

КРЪЧМАТА

На Жан Мореас

*Стрехи и зид варосан, и дълъг сенчест двор
край пътя прашен. Всеки закъсал странник чука
на веселата кръчма с табелката „Сполука“.
Там хляб и черно Вино ти дават без паспорт.*

*Кой пие, кой — захъркал, друг смуче от чибука.
Кръчмарят стар войник е, хлапащи без надзор
жената мие с викот. Надейте влизат в спор,
щом пак се заоплаква или се впусне в клюка.*

*Сред щампи избелели в потаен полумрак
са „Влъхвите“, наблизо до тях „Малек Адел“ е.
И вкусен дъх те лъхва от сготвеното зеле.*

*Чуй! Тенджери, чинии потракват, след което
часовникът започва пак бодрото „тик-так“.
И в ниския прозорец нахлуло е полето.*

БЛАГОРАЗУМИЕ

На Гастон Сенешал

*Подай ръка, ела да седнем, замълчи
под старото дърво, където — спрял да скита —
издъхва вятърът и милва до насита
луната клоните с посърнали лъчи.*

*Не мърдай... Да мълчим и да сведем очи.
Недей мисли. Мечтай. Не страдай с гръд разбита,
че няма щастие, че младостта отлита
и бухалско крило в нощта над нас стърчи.*

*Укрий надеждите. И нека се смирят
душите, нека в тях се спусне с топла ласка
сияният покой на слънчевата смърт.*

*Да помълчим така сред този мрак дълбок,
не бива никой тук в съня ѝ да я стряска:
Природата — велик и зъл, безмълвен Бог.*

СТИХОВЕ, ЗА ДА НЕ БЪДА ОКЛЕВЕТЕН

На Шаря Виние

*Тази вечер над твоя сън бях се склонил.
Твойто тяло лежеше далеч от съблазн и грях
и видях — сякаш сведен над книга, четях —
ах, видях, че напразно е всичко под слънцето, мила.*

*Да живеем, животът тъй приказен бил,
за да кажат, че наште цветя прецъфтяха?
Скъпа, спи! Аз будувам, за теб ме е страх,
мисълта — само тя ме влудява и смила.*

*Ах, как гадно е всичко това, моя крехка любов,
ще затвори очите ни утре смъртта,
а и всяка въздишка е, сякаш че днес те душат.*

*О, уста, дето смееш се сънно над мойта уста,
по-жестокият кикот преди да избухне съдбовно,
събуди се! Кажи ми, нали е безсмъртна душата?*

ГРОЗДОБЕР

На Жорж Рал

*Когато песен зашуми в главата
и вече сред мъгла е паметта,
послушайте — не пее ли кръвта?
О, музика далечна, непозната!*

*Послушайте! Кръвта се пак разплака —
душата е побягнала от нас,
кръвта с един нечуван още глас —
макар напразно — напоява мрака.*

*Ти, брат по кръв на аления грозд,
ти, брат на вените по черно вино —
о, вино, кръв, какъв апотеоз!*

*Плачете, пейте! Докато е мрак —
вън памет, вън душа! Дори невинно,
да тръпне в огън беднияят гръбнак.*

УТРИННА МОЛИТВА

*Червена като паст, зората,
през тоя сетен летен ден
е зейнала и в мрачината
просторът е окървавен.*

*Нощта — мечтателка красива —
бледнее от студа в зори,
на запад в сенките се скрива
и розов ръб едва гори.*

*Случаен лъч за миг изскача,
огрява росната лъка
и като гола сабя в здрача
се лъсва тихата река.*

*Със смътен шум сънят се рони
и виждаш в тая утрин ти
мъглица над треви и клони —
въздишка може би — трепти.*

*Картината ти е позната,
но постоянно се мени.
Едно селце в далечината
изниква. Палят светлини,*

*макар че се развиделява
и неспокойните лъчи
се хвърлят в тъмната дъбрава.
Ей там звъннарната личи*

*и слънцето едва изгряло
в лемежса блясва като взрив,*

*и ето — плахи отначало,
сърдити — в тоя час сънлив*

*крешят петлите настървени —
о, час на залъка с осил,
очи от търкане червени,
кола със старец подранил;*

*димът над къщите се влачи
и тръгват — тъй ще е докрай —
пак неуморните орачи,
изпращани от бесен лай,*

*додето в часовете ранни
звънят над този край суров
и хвърлят гневните камбани
към Бога своя богослов.*

ВЕЧЕРНАТА СУПА

На Ж. К. Юисманс

*В студена ниска стая мъжът със здрача близа,
измръзнал — само с блуза над скъсаната риза,
и тъй като от Вчера пак мисли го гнетят,
жената с пръст на устни децата стрелба —
шишът!*

*Един креват продънен, сандък и два-три стола,
и маса разкривена и безнадеждно гола,
перденце от молците превърнато в парцал,
ужасна мръсотия сред въздух застоял.*

*Мъжът с голямо чело, в очите с пламък мрачен
Все пак с добра душа е и с ум като бръснач е —
 момче и половина, макар и Все сърдит.
Жената — още млада — е хубава на вид.*

*Но Нищетата спуска ръката си зловещо
и Всеки ден души ги, отнема им по нещо,
додето своя облик изгубят те съвсем
и станат две животни във вечния ярем.*

*Край масата се струпват и сърбат свойта супа
с говеждо. Страшни сенки — като пияна група —
се качват по тавана и мърдат — нали пак
семейството вечеря на лампа без калпак.*

Децата им са бледи, но жилави са всички —

*макар измършавели и с хлътнали гърдички
да зъзнат всяка зима с парцалите по тях,
а лете пък да гълтат из улиците прах.*

*Ръждяща стара пушка на гвоздея отсреща
и мигащата лампа я прави по-ловеща,
а който се наеме из стаята без срам
като ченге да пъха носа си тук и там,*

открил би в шкафа книги сред прашните предмети

*това са „Авантури...“ и „Всякакви съвети“,
а под дюшека мръсен — къде са чак били! —
романчета сълзливи с оръфани ъгли...*

*Ядат те упорито. Мъжът така свиреп е,
лъжицата размахал, над супата се трепе
и се раздават звуци като при вълчи глад.
И реже с ножа, който той носи все отзад.*

*Жената пак въздиша — подмина я късмета,
приятелката има и къща, и карета;
децата вече търкат с юмручета очи
и хъркат върху стола, и сякаш плач звучи!*

УНИНИЕ

На Жорж, Куртелин

*Аз съм Империя в края на своя упадък.
Бели и снаожни — рой варвари идат към мен,
но със стила си от залез и скръб позлатен
в унес извайвам до край акrostиха си гладък.*

*Скука душата гризе, самота до пропадък.
Някъде — казват — светът тънел в кръв потопен.
О, да не можеш — безволен и все угнетен!
О, да не искаш животът все тъй да е сладък!*

*О, да не идеш, да не можеш дори да умреш!
Всичко изпито е. Смей се, Батил, но това е!
Всичко изпито, изядено! Вече се знае!*

*Само стиха глуповат над пламтящата свещ,
само слуга непохватен, престанал да слуша,
само тъга безпричинна — дошла ти до гуша!*

АЛЕГОРИЯ

*Един самотен и порутен храм
на жълтата скала стърчи забравен,
тъй както цар — през сълзи, изоставен —
оглежда се в реката, вечно сам.*

*Със сънна прелест, с взор унило-ням
наяда в сянката на бор възправен
с върбова вейка гъделичка фавън
засмян, чевръст, в очите с весел плам.*

*О, кой поет, кажи ми, сътвори те,
кой груб тъкач ти разкраси чертите,
наивен, жалък, подсладен мотив,

ковьор протрит и с прелест захабена,
банален като оперетна сцена,
като съдбата ми — уви — фалишив!*

ИЗ „ДРУГИТЕ КНИГИ“

ПРИВИДЕНИЯ

*Мишка изскочи пак —
черна сред здрава вечерен,
мишка изскочи пак —
сива сред мрака черен.*

*Сънен камбанен звън:
спете, затворници, мили!
Сънен камбанен звън:
трябват за утрe сили.*

*Сънища да валят,
само че тъжни да няма.
Сънища да валят:
всеки да бъде с дама.*

*Вдигна се пак луна!
Хърка един в тъмнината,
вдигна се пак луна —
ето я на стената!*

*Облак насам пълзи.
Тъмно е като във фурна —
облак насам пълзи.
Дръж се, зора лазурна!*

*Мишка изскочи пак —
розова в утрото тя е.
Мишка изскочи пак:
вдигайте се, лентяи!*

ПОСЛЕДНИЯТ ГАЛАНТЕН ПРАЗНИК

*Да се сбогуваме за сепен път,
любезни господа и дивни дами.
И тъй, достатъчно епиталами,
пък и насладите съвсем сладнят.*

*Ни вайкане, ни укори, ни жалби!
Ужасно е човек да се сравни
с овен, наравно с другите овни,
тъй както стихоплетът пожелал би.*

*Как смешни бяхме често в тоя свят,
че страдахме със скръб неуморима.
Това желаел го Амур. И има
защо — от боговете е най-млад.*

*Да се сбогуваме — ще го повторя.
И нека нашите сърца скърбят
и — стенейки — да ни зоват на път:
о, пътят към Содом и към Гомора!*

СНЕГЪТ ВАЛИ В ТИШИНата...

*Снегът вали в тишината
над бедния стар квартал
и пътят е вече бял,
и в църквата е тълпата —
за службата в полунощ.*

*Над Лондон свети мъглата —
стар коледен ритуал,
безброй напитки разлял
върху трапеза богата
веднага след полунощ.*

*С перца сребристи в краката,
Париж — запял, заиграл —
е сякаш на карнавал,
с крака затъпкал перцата,
Възбуден към полунощ.*

*А болната от кревата
сред приюта опустял
се взира в тавана с жал
и стряскат я самотата
и сенките в полунощ.*

*Камбаната в тъмнината
звъни като чук, запял
над чист наежен метал —
зове ни с надежда свята
на службата в полунощ.*

АЗ ВЯРВАЩ БЯХ...

*Аз вярващ бях, сега съм друг, уби!
(Жената цял не бе ме завладяла),
но хулна реч духът не промълви,
макар че е погубен Идеала.*

Жената ме е вече завладяла!

*Стоях на своято детство пред Олтара
(сега стоя пред теб на колене).
Надежди, милосърдие и вяра,
и плам — животът всичко ми отне.*

И днес стоя пред теб на колене!

*Жена, смених аз своя Повелител
заради теб — тиран с могъща власт,
но подъл! Всеки ход той би опитал
по пътя си към пъкленаата страст...*

Благословени дни, когато вярвах аз!

ПОСЛЕДНА НАДЕЖДА

*Сред гробище дърво зелено
шуми на воля ден след ден,
поне над камъка смирен
от скръб да беше посадено!*

*В това дърво — и в зной, и в мраз —
живее птица с бистър глас
и пее, вярна и унила.
Дърво и птица — ти и аз:*

*ти споменът си, аз — оная
раздяла, тегнеща до края...
О, да съм в твоите колене!*

*О, да живея — с теб! Но, мила,
смъртта надвива моите сила.
Живях ли в тебе миг поне?*

СОНЕТ — ДА СЕ РАЗРИДАЕШ

*Стар мирови съдия — тъпак,
но майстор в не една измама,
затърен с мъка, кривокрак,
с корем издут и с бюст на дама,*

*бездарен — ще го кажа пак! —
безочлив и хитрец за двама,
душа дребнава, пръв простак
и кух, но с гланц — като реклама.*

*Аз не забравих — не, не, не! —
(ей тия комплименти в рими
са доказателство поне)*

*аз не забравих твоите име,
търбуха ти, гласа лукав,
ни лустрото — ни моя гняв.*

ПОГРЕБЕНИЕТО

*Не знам по-живо нещо от този ритуал!
Гробарят пее весел, със святкаща лопата,
камбаната звъна си разнася в небесата,
свещеникът се моли — блажен в стихара^[1] бял,*

*с момичешки гласчета запяват в хор децата
и в рова мек и топъл, покойника прибрали,
върху ковчега тежък се сипят буци кал —
най-меката завивка за хората в земята:*

*това, да си призная, прекрасно е за мен!
И другите — под фрака коремче се подава,
гробарите — доволни и вече с нос червен,*

*и тия речи — кратки, но трогващи до стон,
сърца за жал разкрити, чела обвити в слава,
наследници с блестящ фасон.*

[1] Стихар — църковна одежда. — Б.пр. ↑

НАЧАЛОТО НА ЕДИН ДИАБОЛИЧЕН РАЗКАЗ

*Очите на безкрайя синееха в нощта,
притворени, и в мрака на хладните листа
сънят, цвъртящ в безброй гнезда все още топли,
и летният ветрец, въззел се с леки волни,
придаваха в зорите на сънищата чар.*

*Но изведенъж избухна небесният пожар —
поле, след лута сеч, осяно със стотици
издъхващи; сълзи по хиляди ресници
напомняше росата наоколо, преди
мъглица да бинтова безкръвните звезди,
поличба някаква — ако е всичко верно! —
на хоризонта гол от моаре ту черно,
ту бяло, по което пламти в зори гневът...*

СПОМЕН ОТ БОЛНИЦАТА

*Животът — глупост бил и той,
и няма този свят покой,
опре ли до злините черни;*

*той бъдещето ми държи
все под око, и ми тежки
със спомена за дни мизерни;*

*и търся болничния плен —
съдбован стана той за мен,
тук мисля искрено, забрава
тук с дни щастливи ме дарява.*

*Да, предпочитам своя сън
с покой и благосклонност — вън
оставила и този мръсен
живот, и този свят навъсен.*

ГРАДСКИ ИЗГЛЕДИ

*Заточеник в Париж с най-тежката присъда,
през тия жарки дни принуден сам да бъда,
В най-простите неща утеша търся днес.
Ей тая уличка... От моя стар кафез
аз виждам всеки ден една и съща гледка
с човешка нищета — бъбревата съседка
едва ли би могла да смае някой друг,
че всички близки са и няма тайни тук.
Градинки се редят отляво и отдясно
и вятърът свисти, разроша ги ужасно
и хвръкват листите — подплашени ята,
зелено-алени сред здрача и прахта,
извили над дима и яростната врява,
където виното мъжете настървява,
без мирни да стоят дори минута-две.
А аз димя с лула и пиша стихове,
доволен от света с кипежа всекидневен,
и падне ли нощта, заспивам като древен Бог
и нови стихове валят в съня дълбок —
безброй, по-хубави от тия през деня,
с кристалночест възторг, като потоци звънки,
без кухия кънтец и неизбежни спънки;
с които някой ден ще съм прочут поет —
и от които аз не помня сутрин ред...*

Издание:

Пол Верлен. Поезия

Второ преработено и допълнено издание.

Издателство „Нов Златогор“, 1994 г.

Подбор, превод от френски и предговор: Кирил Кадийски.

Редактор на първото издание: Иван Теофилов.

Художествено оформление: Иван Димитров.

Коректор: Мария Меранзова.

Рисунките на обложката са от Пол Верлен.

Paul Verlaine. Oeuvres poétiques complètes

Texte établi et annoté par Y.-G. Dantec. Bibliothèque de la Pleiade.

Gallimard, 1959

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.